

# Et sidste farvel fra arbejderne på V.P. og S.R.

## *Bevaringsværdig mindesten*

Mindestenen fra arbejderne på ”V.P.” – Vestjyllands Papirposefabrik – og ”S.R.” – Schades Rullepapirindustri – blev sat på et i dag ukendt gravsted på Skive Kirkegård. Den *er formentlig* sat over lederen af Vestjyllands Papirposefabrik, Carl Kaiser, der i 1926 udarbejdede planerne for en videreførelse og senere sammenlægning af de to virksomheder til én.

Vestjyllands Papirposefabrik blev startet af W. Moltke Langhoff, der drev en engros papirhandel i Asylgade 5 i Skive. Han startede i 1879 en produktion af papirposer, som leveredes til hans kunder blandt købmændene. Der var tale om håndarbejde, og hovedparten af de ansatte var kvinder. I 1897 startede Frederik Schade en tilsvarende produktion i Nykøbing Mors. I 1900 fusioneredes de to fabrikker i Skive, og Frederik Schade overtog ledelse af Vestjyllands Papirposefabrik, der nu blev forsynet med moderne maskiner til posefremstillingen. I 1906 blev Schade enejer af papirposefabrikken.

Frederik Schade var iværksætter. Han udviklede en metode til, hvordan man kunne sammenfolde indpakkingspapir, så rullerne med papiret fyldte mindre i forretningerne. Han udviklede maskiner, der kunne folde papiret, og det lykkedes ham at få patent på systemet, som blev markedsført under navnet ”Bidevind”.

I begyndelsen af 1912 købte Schade naboejendommen til ”Tambohus”, husmandsstedet ”Frederiksdal”, der lå på bakken vest for Skive Kirke. Skive Folkeblad fortæller den 26. januar 1912: ”Det er hr. Schades hensigt at benytte en af ejendommens bygninger til lager og plads for en af ham selv opfundet maskine til sammenlægning og oprulning af indpakkingspapir på sådanne ruller, som benyttes i butikkerne. Det er hr. Schades hensigt at forpagte landeriet ud.”

I 1915 var fremstillingen af falsket rullepapir udviklet så vidt, at der kunnet sættes en industriel produktion i gang. Til at forestå denne etableredes ”A/S Schades Rullepapirindustri” med en aktiekapital på 60.000 kr. – senere udvidet til 180.000 kr. i 1919, hvor aktieselskabet købte den nye, store fabriksbygning i Frederiksdal, som Schade havde ladet opføre efter tegninger af arkitekt Erik V. Lind. Samtidig blev Vestjyllands Papirposefabrik i Asylgade omdannet til et aktieselskab med Carl Kaiser, der havde drevet købmandsforretning i Adelgade 16 fra 1905 til 1915, som leder. I årene 1915-1920 var A/S Schades Rullepapirindustri en god forretning, men 1920 blev fabrikken ramt af prisfaldet efter 1. verdenskrig og tabte et stort beløb på varelageret. Fra 1921 blev der ikke udbetalt udbytte, og i 1926 kørte Schade økonomisk fast. Fr. Schade var med hustruens ord i realiteten ruineret, og han flyttede i 1927 til København, hvor overtog agenturet for A/S Schades Rullepapirindustri. Her døde Fr. Schade den 1. november 1927, og agenturet overgik til hans hustru. Som ovenfor nævnt udarbejdede Carl Kaiser, der var leder af A/S Vestjyllands Papirposefabrik, i 1926 en rekonstruktionsplan for A/S Schades Rullepapirindustri. Ved rekonstruktionen indstillede A/S Schades Rullepapirindustri sin virksomhed, og fabriksbygningen i Frederiksdal og retten til at udnytte Schades patenter blev udlejet til A/S Vestjyllands Papirposefabrik. Efter rekonstruktionen ændredes aktieselskabets navn til ”A/S Schades Rullepapirindustri og Vestjyllands Papirposefabrik”. Carl Kaiser nåede kun at lede de sammenlagte fabrikker i en kort periode. Han døde den 25. september 1926, kun 47 år gammel, efter en faldulykke. Efter hans død blev Johannes Schwartz, der havde haft købmandsforretning i Adelgade 14 fra 1899 til 1926, direktør for fabrikken. I slutningen af 1920’erne flyttedes hele papirposefremstillingen til Frederiksdal, og i begyndelsen af 1930’erne begyndte fabrikken at fremstille regne- og kasseruller. I 1935 beskæftigede den ca. 50 arbejdere, der arbejdede inden for fire områder: indpakkingspapir (rullepapir), papirposer, regneruller samt bogbinderi.

*Læs mere:*

*Skive Venstreblad 28. oktober 1926*

*Skive Folkeblad 6. december 1935, 12. juli 1944*



I 1912 købte fabrikant Frederik Schade husmandsstedet "Frederiksdal", der lå ved siden af Tambohuset på bakken neden for Holstebrovej for at indrette den til fabrik for hans opfindelse: Det falsede rullepapir. Rullepapiret blev en stor succes, og i 1919 byggede Frederik Schade den store fabriksbygning ned mod Skive Å til A/S Schades Rullepapirindustri. I baggrunden ses skorstenen og lidt af Harders Teglværk i Liselund.

Et sidste Arbejderne

Farvel

paa

fra

M. M. \* S. R.